

EXPUNERE DE MOTIVE

„Iașul e o mare istorie a poporului român. Acolo, aproape orice loc este un loc istoric.”

Lucian Blaga

Pornind de la promisiunea făcută de Carol I: *„Mă oblig după o lungă așteptare, a face a se da Iașilor o răsplătire pentru marile sacrificii, ce acest nobil orașu au făcut cauzei Unirii”*, inițiatorii acestui proiect legislativ considerăm că, în an centenar, trebuie să instituim o recunoaștere morală orașului care, prin elitele sale, a acceptat sacrificiul fondator, pentru realizarea celui mai important proiect de țară al românilor.

Capitală a Moldovei medievale și moderne vreme de trei secole (1564—1862) Iașul este locul unde s-au petrecut multe din momentele înălțătoare ale istoriei, culturii și științei românești.

Iașul este al tuturor românilor, cunoscut ca oraș al celor trei Uniri: aceea de la 1600, când Mihai Viteazul s-a încoronat aici ca domn al celor trei Țări Române. Tot de la Iași a pornit actul Unirii celor două Principate, în 1859, ce au constituit România. La Iași s-a realizat formal Unirea cea Mare din 1918, în condițiile în care Iașul devenise, pentru perioada refugiului din primul război mondial, Capitala României.

Primul document care atestă existența orașului Iași a fost emis în anul 1408, la 6 octombrie, de către voievodul Alexandru cel Bun (1400-1432). În acest document, orașul apare menționat ca punct vamal pe drumul spre Suceava, care funcționa în același timp și ca important punct de trecere spre Nordul Europei. Iașii ființau însă ca entitate urbană încă de la mijlocul secolului al XIV-lea.

La mijlocul secolului al XVI-lea (1564) Voievodul Alexandru Lăpușneanu își mută reședința principală de la Suceava la Iași, orașul devenind capitala Moldovei vreme de trei sute de ani, până în anul 1862 când, după unirea Principatelor Moldovei și Țării Românești, Iașul avea să-și sacrifice acest statut politic, social și economic, întrucât a acceptat stabilirea capitalei țării la

capacitatea de a se organiza civil și militar pentru a respinge atacurile dușmane. Și totul organizat de la Iași – vechea capitală a Moldovei.

Căci din 12/25 Nov. 1916, când ministerele și Tezaurul Țării s-au pornit spre Iași, și 20 Nov./3 Dec., când prim-ministrul Ion I. Brătianu a părăsit Bucureștii plecând spre aceeași destinație, și până la finalul războiului, Iașii au redevenit Capitala României.

Iar la sfârșit, când s-a înfăptuit România Mare, Iașii au știut din nou să cedeze locul Bucureștilor, pentru conducerea României Mari.

Vedem că, în momentele cheie ale istoriei naționale, de mai mult de un veac și jumătate, Iașii, ca de altfel întreaga zonă a Moldovei, cât granițele au cuprins-o în diversele epoci, au știut să își dea obolul pentru propășirea patriei.

Privind peste timp, poate că singura consolare a cedării prerogativelor conducătoare a venit, pentru capitala Moldovei, de pe tărâm cultural și bisericesc. Pe de o parte, din 1863 și până în prezent, Iașii au cunoscut o dezvoltare universitară – în special, și culturală – în general, neîntreruptă iar, pe de altă parte, din punct de vedere bisericesc, la vacantarea scaunului arhiepiscopal al Bucureștilor, cel ce avea să fie Mitropolit Primat, iar din 1925 Patriarh al României, a fost ales Mitropolitul Moldovei (și aceasta cu excepția vrednicului de pomenire, Miron Cristea).

Se cuvine deci ca, în an centenar, să completăm recunoașterea statutului Iașiiului prin instituirea sa ca și Capitală Istorică a României.

Orașul Iași se numără printre cele mai vechi și mai importante așezări ale țării, în care a pulsat mereu, puternic, o autentică viață românească. Capitală de netăgăduit a Moldovei, orașul a dat patrimoniului național inestimabile valori materiale și spirituale, a înscris în istoria țării pagini glorioase, ramase durabil în conștiință. Este cel mai istoric oraș al țării, cu un patrimoniu deosebit, cum nu găsești poate în nici un alt oraș românesc.

Iașii este al doilea oraș ca mărime al României. Pe lângă importantul rol administrativ, Iașii și-a căpătat și un faimos rol cultural dar și un important nucleu religios.

Prima școală în limba română și prima universitate din țară, primul spectacol de teatru în limba

București.

În anul 2017, s-au împlinit 160 de ani de la formarea și începerea activității Adunărilor/Divanurilor Ad-Hoc din Moldova și Țara Românească – organisme consultative ale întregii societăți, formate din reprezentanți ai clerului, marilor proprietari, burgheziei și țărănimii. Chemate să își exprime voința în ceea ce privea organizarea definitivă a Principatelor (art. 24, *Tratatul de la Paris*) au cerut, conform năzuințelor naționale și contextului istoric, în principal: respectarea vechilor drepturi ale Principatelor (cuprinse în tratatele/capitulațiile cu Imperiul Otoman) unirea Principatelor într-un singur stat cu numele de România și domn străin, ereditar, din familiile domnitoare apusene dar cu urmași crescuți în credința ortodoxă. Hotărârile lor, deși, inițial, doar consultative, au fost înfăptuite cu tact și înțelepciune, în doar două decenii.

Prin votul înțelept al Adunărilor electivă din cele două Principate, în 1859, domnitorul Moldovei, Alexandru Ioan Cuza, a fost ales domnitor în ambele țări, realizându-se *de facto* Unirea Principatelor, apoi s-a trecut la reforma socială, politică, administrativă și instituțională.

Toate aceste realizări au corespuns năzuințelor națiunii române dar, pentru toate acestea s-a plătit un preț. Iar prețul cel mare, pentru capitala Moldovei, a fost alegerea orașului București drept capitală a noului stat.

Bucureștii au devenit și au rămas capitală, cu tot ceea ce a însemnat aceasta: Iașiul nu mai era reședință domnească și, odată cu aceasta, sediile reprezentanțelor Marilor Puteri își pierdeau menirea, ministerele își desființau sediile din Iași, contopindu-se cu cele din București etc. .

Trebuie să înțelegem că Unirea Principatelor s-a realizat în primul rând prin jertfa de suflet a Românilor de peste Milcov, cu încrederea că întregul stat nou format va cunoaște o dezvoltare unitară, în care Iașiul și întreaga Moldova nu vor fi eclipsate. De atunci, istoria Iașiului a cunoscut perioade de decădere, dar și de strălucire, mai ales în plan cultural și spiritual.

Anul acesta s-au împlinit 100 ani de la purtarea eroicelor lupte de la Oituz, Mărăști și Mărășești. România, restrânsă teritorial doar de la munți la Prut și de la Botoșani la Galați, cu sute de mii de refugiați și o cifră asemănătoare de răniți, în care bolile făceau ravagii, a avut

română și primul teatru național fac parte din istoria acestui așezământ sublim.

În anul 2008, Iașiul a celebrat 600 de ani de atestare istorică. Clădit pe un puternic patrimoniu cultural și ecumenic, reprezentat de un număr major de mănăstiri, palate și statui, orașul are un mare potențial turistic fiind practic o comuniune de repere în care fiecare vizitator poate înțelege spiritualitatea și importanța națiunii române. Centru de spiritualitate creștin-ortodoxă, admirabilul edificiu Catedrala Mitropolitană din Iași este totodată cel mai mare loc de pelerinaj din țara noastră.

Pentru completarea datoriei morale și istorice a națiunii române față de orașul sacrificiului fondator, se cuvine instituirea, printr-un gest firesc de recunoaștere, a statutului de capitală istorică pentru orașul Iași. Avem această datorie de onoare, în an centenar.

Având în vedere cele expuse, în anul centenarului, pentru reconsiderarea rolului istoriei și al culturii naționale, prin prezenta inițiativă legislativă, propunem declararea orașului Iași - Capitala Istorică a României.

Inițiatori,

Axinte Vasile,
Benea Adrian Dragos
Ciuhodaru Tudor,
Cîtea Vasile,
Dunava Costel Neculai,
Floroiu Ionel,
Gavrilă Camelia,
Ilișanu Claudiu-Augustin,
Lupu Victorel,
Macovei Silviu Nicu,
Pănescu Doru Adrian,
Smarandache Miron-Alexandru ,
Șotcan Theodora,
Șova Lucian,
Toma Vasile,
Vlase Petru Gabriel.